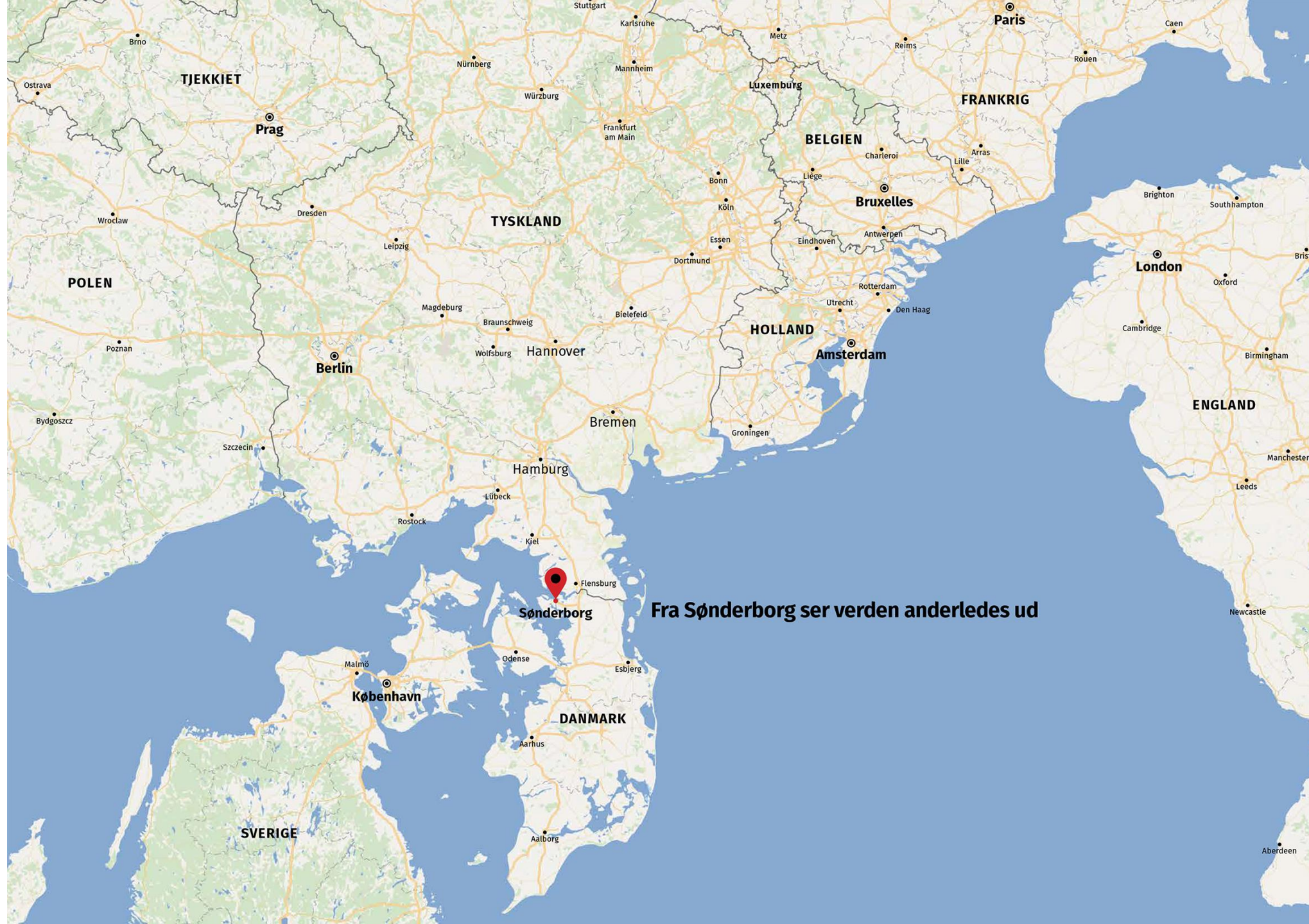

Fra Sønderborg ser verden anderledes ud

Konteksten for Grænselandets UNESCO-trail

- Grænselandet er formet og præget af 400 år som brændpunkt i vekselvirkningen mellem krig og fred
- En af verdens få velfungerende demokratisk valgte grænser
- Voksende mindretal i trivsel på begge sider af grænsen med egne børnehaver, skoler, medier, foreninger, politiske partier og kulturinstitutioner – en kilde til berigelse og fælles identitet
- Det, der ikke fungerede andre steder, fungerer her – i en tid og en verden, hvor mindretalspolitik fortsat er fredspolitik – eller det modsatte!
- Både fler- og mindretal samarbejder over grænsen om bl.a. kultur, sundhedsvæsen, miljø, grøn omstilling, regional udvikling og uddannelse
- Det er ikke kommet af sig selv – for husk at mindretal aldrig vil fungere uden flertallets opbakning og accept
- At have været katebold mellem stormagter i århundreder, 56 år som fjern provins i det stortyske rige og derefter 100 år for at opbygge og udvikle et grænseland med plads til to nationaliteter, som endnu en verdenskrig satte voldsomt under pres, sætter sine spor
- Det kan ikke sættes på formel eller intellektualiseres, men det former dem, vi er, og den måde vi ser og oplever verden – og den måde vi løser problemer på. Det har givet os:
 - Handlekraft – Samarbejde – Globalt udsyn
- Det er den arv og fortælling, vi forsøger at formidle på tusinde forskellige måder over alt i Grænselandet
- Det er ikke et nedslag i historien – det er kontinuitet og dagligdag

Derfor spejler vi os i UNESCO præamble

"SINCE WARS BEGIN IN THE MINDS
OF MEN, IT IS IN THE MINDS OF
MEN THAT THE DEFENSES OF
PEACE MUST BE CONSTRUCTED"

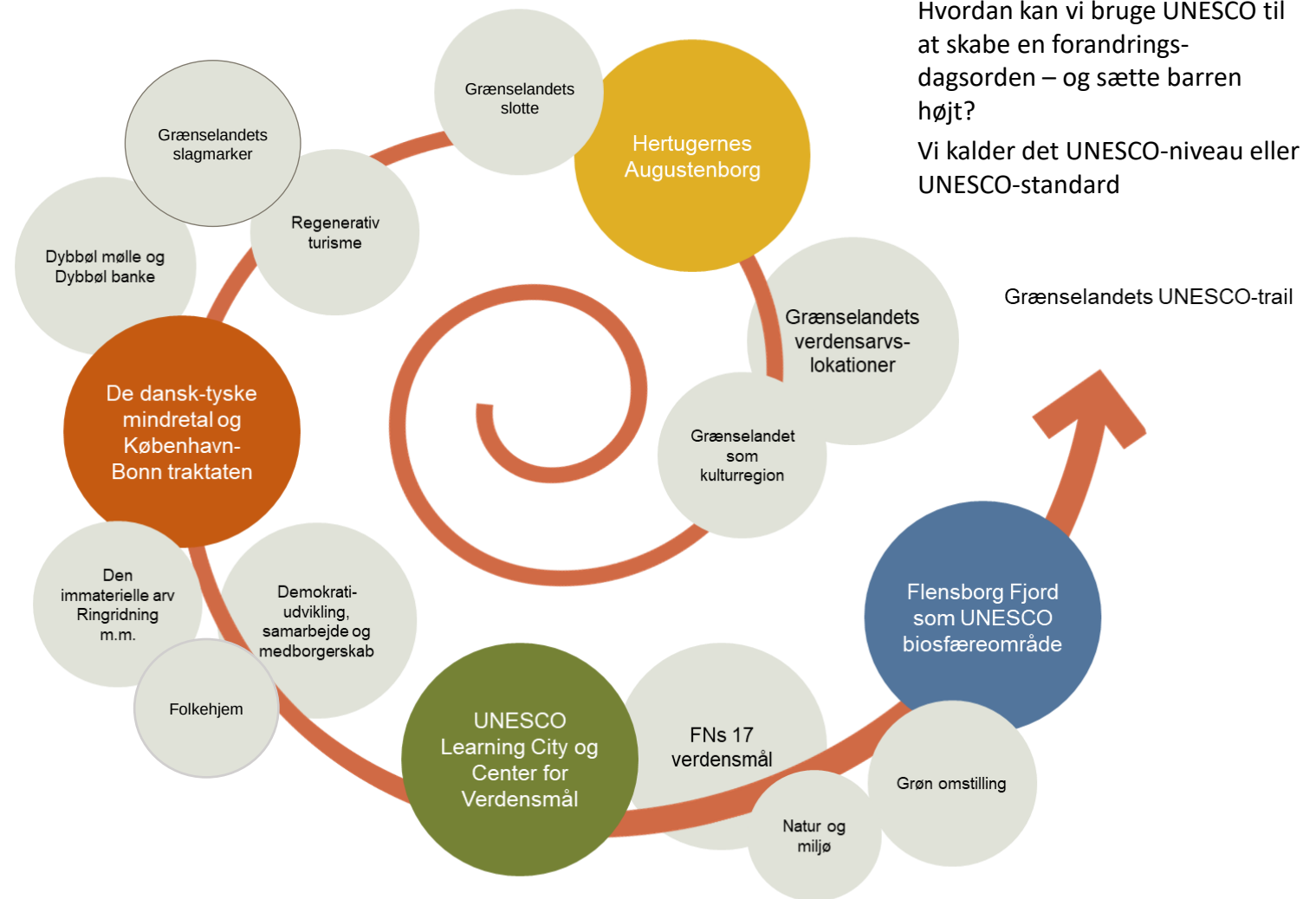
UNESCO præamble

Og derfor spejler UNESCO sig i os...

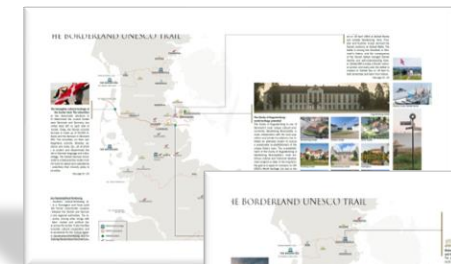
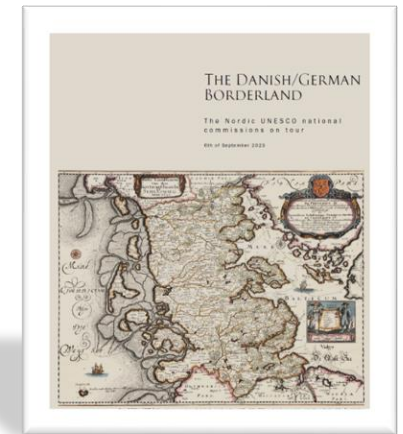
Trail-tanken er ikke opstået på baggrund af et enkeltprojekt

- Dialog med den danske UNESCO Nationalkommission indledes i 2021 som led i Masterplanen for genetablering af Hertugernes Augustenborg
- Idéen om et UNESCO-trail i Grænselandet opstår: Hvad nu, hvis vi bruger alt det unikke og fantastiske, Grænselandet er som løftestang for vores UNESCO-ambition?
- Inspiration fra skotsk UNESCO-trail og nyt i UNESCO-regi
- Hvordan binder vi eksisterende lokationer sammen med både fremtidige og potentielle samt alt det, der ikke skal have et UNESCO-stempel, men som er en vigtig del af helheden?
- Har vi (endelig) fundet rammen om en fælles Grænselandsfortælling på tværs af både kommune- og landegrænser?

Vi er kommet godt fra start

- "I har potentialet til at blive foregangsområde for, hvordan vi gerne vil arbejde med UNESCO-programmerne"
- "Det er så klogt, at I spørger, hvad UNESCO kan gøre for jer i stedet for omvendt"
- De nordiske UNESCO Nationalkommissioner vælger at lægge deres årsmøde i Sønderborg for at blive klogere på Grænselandet og et muligt UNESCO-trail
- September '23: 80 repræsentanter fra nationalkommissioner og ministerier besøger Augustenborg, Dybbøl Banke og det danske mindretal på Flensborghus – og undervejs hører de om Flensborg Fjord som muligt biosfæreområde og Kulturregion Sønderjylland-Schleswig
- I november '24 inviteres vi til at holde indlæg for hele den danske UNESCO-familie om vores trail-tanker – meget positivt respons
- Juni '25: Invitation til lokalt at markere UNESCOs 80 års jubilæum
- Vi har momentum – men vejen er lang og ikke snorlige

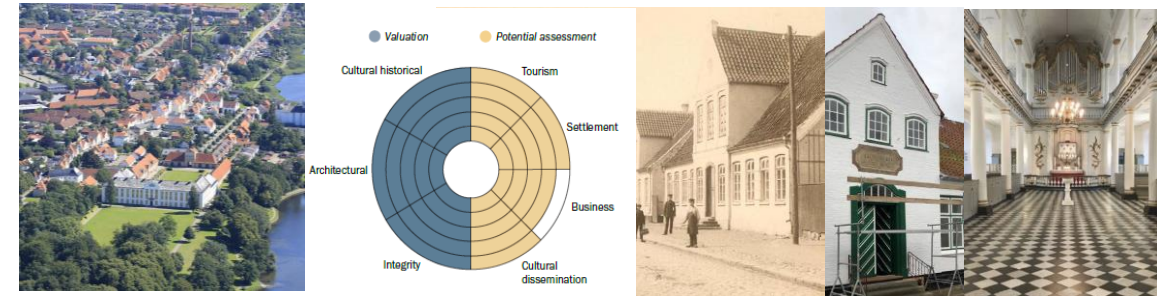
Fire aktuelle nedslag i et fremtidigt UNESCO-trail

Mindretallenes immaterielle kulturarv og København-Bonn erklæringerne

- Den dansk-tyske mindretalsmodel er resultatet af en langvarig helings- og forsoningsproces, som man skal passe på hverken at romantisere eller glorificere
- Den særlige mindretalsmodel, der er opbygget i det dansk-tyske grænseland, er kilde til global inspiration og læring
- Instrumenter til fred og sameksistens, der både beskytter og udvikler mindretallenes kultur, sprog, uddannelse og institutioner
- 2025 er 70-året for Grænselandets "grundlov" København-Bonn erklæringerne, der er rammen om den dansk-tyske mindretalsmodel
- Hvordan kan vi i et grænseoverskridende samarbejde sætte vores viden, erfaring og konkrete mindretalsmodel i spil i global kontekst?
- UNESCO standard med fokus på mindretallenes immaterielle arv og København-Bonn erklæringerne som UNESCO Memory of the World-dokument

Genetablering af Hertugernes Augustenborg

- Lige uden for Sønderborg ligger en komplet barok hertugby med alt, hvad dertil hører – et af Danmarks fineste umistelige kulturmiljøer
- Et af de mest interessante steder at studere fyrstelig selviscenesættelse og formsprog – og et anker i Grænselandets fælles fortælling
- Det startede som et byfornyelsesprojekt i 2016 – men når man tør sætte barren højt og italesætte UNESCO-niveau som ambition, vokser det
- Hertugbyen er i dag under genetablering i et tæt samarbejde mellem Sønderborg Kommune, Mærsk og Realdania, der bl.a. har forenet kræfterne i en byfond
- Genetableringen er funderet i borgerinddragelse og nærdemokrati, hvor lokalbefolkningen er involveret gennem fire udviklingsspor: Historie, Natur, Kultur samt Regenerativ turisme & erhvervsudvikling
- Augustenborg hverken er eller bliver et frilandsmuseum – men en levende og funktionel hertugby, hvor borgerne sætter dagsordenen

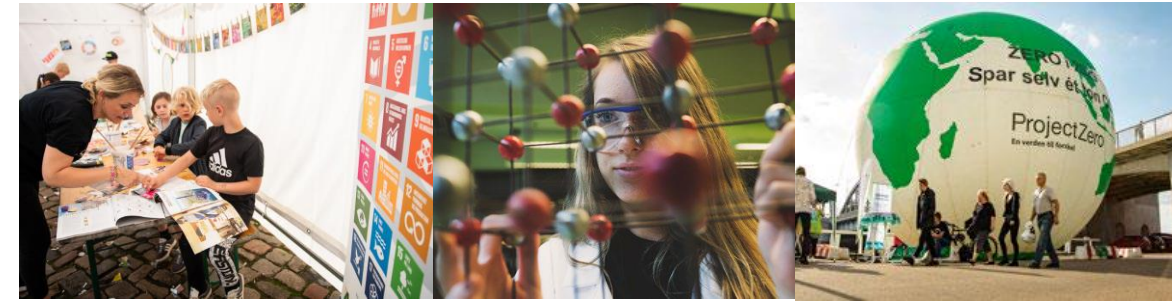
Fire aktuelle nedslag i et fremtidigt UNESCO-trail

Flensborg Fjord som UNESCO Biosfære område

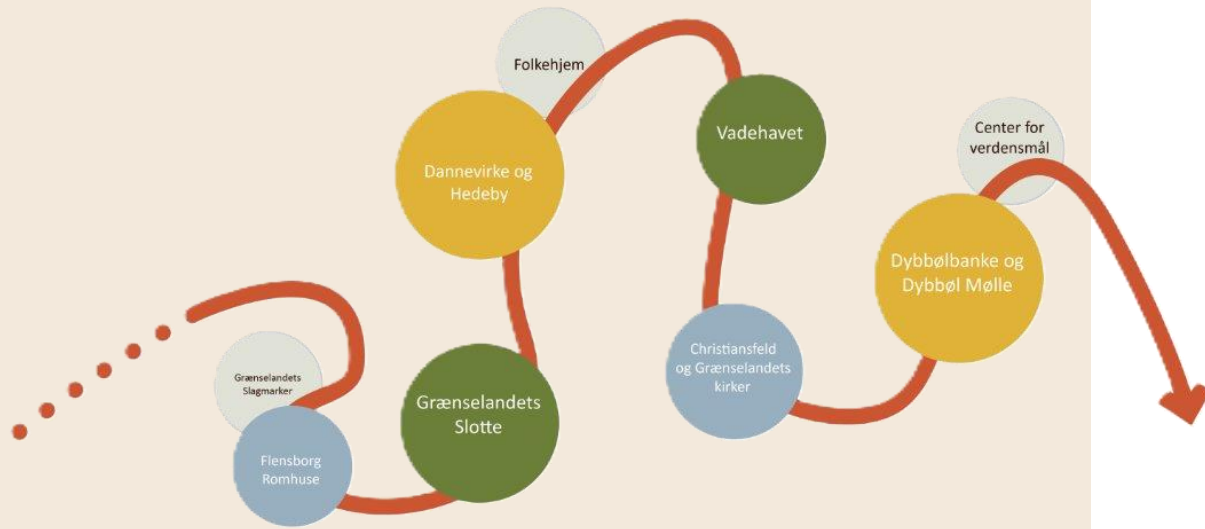
- Flensborg Fjord står over for alvorlige miljømæssige udfordringer, skabt af udledninger fra byer, industri og landbrug, klimaforandringer samt manglende koordinering
- Lokal handling på global udfordring, der kræver øget samarbejde mellem Danmark og Tyskland
- UNESCO-programmet Man & the biosphere kan give os en optimal ramme for at samarbejde på tværs af nationale lovgivninger, tradition og kultur om Flensborg Fjord
- Målet er en langt mere samlet planlægning, der muliggør en udvikling i balance mellem natur og menneske

UNESCO Learning City Sønderborg

- Optaget som første danske UNESCO Learning City i 2016 – modtager af UNESCO Learning City Award i 2019
- Vores værktøj til at sikre en bæredygtig tråd gennem hele uddannelsessystemet fra ABC til Ph.D
- Løbende implementering af "4-17-42 strategi", der løfter den faglige kvalitet på dagtilbuds- og skoleområdet
- 4 står for vores fire bæredygtighedsdimensioner: Miljømæssig, økonomisk, social og kulturel bæredygtighed
- 17 er Sønderborgs commitment til FN's 17 Verdensmål
- 42 de 42 nøglefunktioner i det globale netværk for UNESCO Learning Cities, som f.eks. inklusion, digitalisering, forskning, kvalitet og livslang læring
- Kan vi bruge trail-tankens til at koble Learning City sammen med vores andre udviklingsprojekter?
- Snitflader og synergier kortlægges og sættes i spil: Et fremtidigt demokratispor udsprunget af Grænselandsfortællingen?

Vi har kun lige kradset i overfladen, for et UNESCO-trail i Grænselandet er meget mere...

- UNESCO som værktøjskasse og forståelsesramme kan være en rød tråd, der kan binde Grænselandets potentialer, projekter og stærke fortælling sammen
- Trail-tanken er ny, og vi er kun lige kommet i gang – vi skal nu i gang med at undersøge snitfladerne og finde samarbejdspartnere, samarbejdsfora og former
- Vi spørger os selv om, hvordan vi kan bruge UNESCO til at arbejde med lokale problemstillinger, ambitioner og udfordringer i en global kontekst
- UNESCO styrker vores selvforståelse og går hånd i hånd med Grænselandets globale udsyn, tradition for samarbejde og ambition
- Hvordan skal traillet se ud, hvilken form skal det have, hvad kan det bære og rumme, skal det en dag være et fysisk trail? Vi kender endnu ikke svarene men er enormt nysgerrige på dem
- Grænselandets handlekraft og ambition fornægter sig ikke: Tænkt hvis vi havde et fælles grænseoverskridende UNESCO-trail-sekretariat og besøgscenter som epicenter for samarbejde og fælles udvikling i hele Grænselandet

Skal den sidde lige i
øjet, kræver det vilje,
fokus og samarbejde

Tak for i dag

